

Küreselleşme Ekseninde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi: Köyceğiz Örneği

Kutay İşler¹

Özet

Kentlerde ciddi bir şekilde tehlike altında olan sosyal dokuya özgü yapıları, mimariyi, kültürel değerleri, yerel mutfağı, tarihi kimliği, doğal kaynakları ve yaşam kalitesini korumak için önlem alınması gerekliliği son yıllarda bir zorunluluk haline gelmiştir. “Sakin şehir” anlamına gelen ve yaklaşık yirmi altı yıl önce İtalya’da ortaya çıkan Cittaslow hareketi bugün 305 üyesiyle beraber bu tehditlere karşı tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bu amaçla Cittaslow hareketi, kentlerin yerel kimliklerini koruyarak, yaşam kalitesini yükseltme hedefleriyle kalkınmayı amaçlayan bir dizi hedef doğrultusunda çalışmaktadır. Küreselleşmenin meydana getirdiği olumsuzluklara tepki olarak doğan hareketler ışığında Türkiye’de Cittaslow’un 14’üncü üyesi olarak 2019 yılında sakin şehir ünvanı alan Köyceğiz ele alınmıştır. Bu bağlamda küreselleşme tanıtılarak, yavaş yemek ve sakin şehir hareketi oluşumları incelenmiştir. Ardından cittaslow üyelik kriterleri incelenerek, Köyceğiz ilçesi doğal, beşeri, sosyal, ekonomik ve tarihi yapıları ve turizm potansiyeli ele alınmıştır. Son bölümde ise Kültür ve Turizm Bakanlığından ve Türkiye İstatistik Kurumundan Köyceğiz için elde edilen veriler ortaya konularak değerlendirilmiştir.

Giriş

İnsan, yaşadığı dünyada önce hayatta kalabilmek daha sonra da kaliteli bir hayat sürebilmek için sürekli mücadele içerisinde olmak durumundadır. Ancak kaliteli yaşarken sahip olunan özün korunması her geçen gün daha da zor hale gelmiştir. Nitekim artık sıcak, düz ve kalabalık bir yapı haline gelen dünyada küreselleşmenin hırçın etkilerine maruz kalınmaktadır. Böyle bir dünyada, hayvan ve bitki türlerinin yok olma tehlikesi ortaya çıktığı gibi iklimler değişmekte, yenilenebilir enerji kaynaklarının yok olma süreci

1 Öğr. Gör. Kutay İŞLER, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Köyceğiz Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, kutayisler@mu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-7361-6610>

hızlanarak enerji yoksulluğu yaratılmakta ve insanlar daha hızlı bir yaşama zorlanmaktadır.

İnsan yaşamını daha hızlı kılmaya zorlayan bu süreç bir takım sorunları da meydana getirmiş ve yaşam alanları üretilenden çok tüketilen ve dolayısıyla kendi kendine yetmeyen bir yapı haline gelmiştir. Hızlı yaşanan, hızlı çalışılan hatta yemek yiyecek veya kahve içecek kısa bir zamanı olmayanlar için ayakta yemek veya kahve hizmeti verenlerin bir hayli arttığı bir düzen oluşmuştur.

Toplumlari hızlı hayat tarzlarına zorlayan, en temel insan ilişkilerini dahi sekteye uğratan, eylemlerini sonuçlandırmak için acele ettiren, yerelliği unutturan kısacası farkında olmadan kaybedilmeye yüz tutan bu olumsuz tabloya kayıtsız kalınmamış ve tepkiler başlamıştır. İlk etapta bir grup eylemci tarafından 1986 yılında İtalya’da hızlı yaşayarak yerel yemeklerin kaybolma riskine karşı bir hareket doğmuştur. Buna göre küreselleşmenin hızına karşı, yemek sektöründe hala varlığını sürdüren ünlü bir fast food restoranına bir tepki olarak ortaya çıkan ve resmi olarak 1989 yılında temelleri atılan Slow Food (Yavaş Yemek) hareketi karşımıza çıkmaktadır. Her geçen gün büyüyen bu hareket sonrasında yeni oluşumlarda meydana gelmeye başlamıştır. Bunların içerisinde en önemlisi, 1999 yılında yine İtalya’da ortaya çıkan ve kentlerin kendi öz kimliklerini ön plana çıkararak sürdürülebilir yerel kalkınmayı ve kendi dokusuna uygun yapıları geliştirmeyi aynı zamanda merkezleşmeden, yerel sakinlerin yaşam kalitelerini iyileştirme amacı güden Cittaslow (Sakin Şehir) hareketidir.

1. Küreselleşme Kavramı

Özellikle 20. yüzyılın sonlarına doğru Doğu Bloku’nun yıkılmasıyla beraber hız kazanan küreselleşme olgusunun kesin bir tanımı yapılamamaktadır. İçerdiği anlamların fazlalığı, her kesimin bu konuyu kendi penceresinden yorumlanması sağlanmış ve dolayısıyla net bir kalıba oturtulamamıştır. Ancak genel olarak küreselleşme, en temelinde insanın bulunduğu ekonomik, siyasî ve kültürel ilişkilerin karşılıklı entegrasyonudur. Ülkeler arasındaki iletişimin ve bağımlılığının artması kısacası insanlığın üretebildiği her şeyin dünyanın her tarafına yayılımındaki engellerin kalkarak evrensel bir yapının oluşma sürecidir (Yayla, 2011: 79). Dünyanın daha etkileşimli bir hal almasına sebep olan küreselleşme; insanları, toplumları ve nihayetinde dünyayı birleştirmektedir. Burada yediklerimizin, duyduklarımızın, düşündüklerimizin veya ürettiklerimizin dünyanın öbür ucuna ulaşması, hatta ayınlarının oralarda da olmasıdır. Dünyanın giderek küçülmesi, uzak yerlerin yakınlaşıyor olması bazı kesimler için olumlu kabul

edilmektedir. Ancak tüm bunların gerçekleşmesi beraberinde birtakım sıkıntılar doğurmaktadır. Küreselleşmenin sınırları kaldırması hayatın çok daha hızlı yaşanmasına neden olmaktadır. Sürekli bir yerlere yetişme çabası, yemek yiyecek vaktin bile bulunmaması, sakinliği, huzuru yok etmektedir. Her bölgenin kendisine ait yerel kültürünü yok etmekle beraber üretmenin yavaş yavaş yerini tüketme anlayışına dönüştürmesine neden olmaktadır.

Kanadalı gazeteci Carl Honore, geçen 150 yıl içerisinde her şeyin gitgide daha hızlanmakta olduğunu ve bu durumun insanlara yarardan çok zarar getirdiğini ifade etmiştir (Güven, 2011: 117). Aynı zamanda hayatın hızlı yapıma baskısı, söz konusu hayatı yaşamak yerine yarışmaya başladığımız bir sürece dönüştürmektedir. Yavaş bir dişli kullanıldığında her şeyin yerine oturacağını, daha fazla bağlanacağını, daha fazla yaratacağını, daha fazla odaklanacağı ve daha fazlasının elde edilebileceği belirterek küreselleşmeye karşı duruş sergilemiştir (Carlhonore, 2020).

Küreselleşmeyi kitlesel iletişim araçları çerçevesinde inceleyen Marshall McLuhan'a göre küreselleşmeyle beraber hızla gelişme kaydeden internet ve sosyal ağlar ile bir yerde bir zaman diliminde gerçekleşen herhangi bir şey yine aynı anda birden çok yerde olabilmektedir. Örneğin herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde yazılan herhangi bir yazının veya düşüncenin retweet edilerek tüm dünyaya aynı anda yayılması yalnızca saniyeler almaktadır. İletişim teknolojilerinin asıl amacı insanları tek tip bir yapıya dönüştürmektir. Aynı markada ve tarzda kıyafetlerin giyilmesi, aynı yiyeceklerin veya içeceklerin tüketilmesi, aynı şekilde düşünülmesini hedefleyen teknolojiler sadece insanların kullandığı icatlar olmaktan çıkıp insanları yeniden inşa eden araçlar olmaktadır. Bu anlamda yaşadığımız yeri Küresel Köye dönüşmeye başlamıştır (Biamag, 2018). Günümüzde çetin bir mücadele verilmesi gereken küreselleşme, tek tip insanlar yaratarak farklılıkları yok etmektedir. Aynı zamanda hayatı hızlı yaşayarak kısa zamanda hızlı tüketmeye yöneltmektedir. En büyük zenginliklerden olan yerel kültürler yok edilerek küresel kültürün önü açılmaktadır. Bu süreç evrenselleşmeye (benzerleşmeye) neden olarak yerelleşmeyi (farklılaşmayı) yok saymaktadır.

2. Küreselleşmenin Hızına Karşılık Yavaş Hareketi

Küreselleşme sürecinin doğal sonucu olan hızlı yaşam farkında olmadan tüm dünyayı etkisi altına almış, bireyleri kendi benliğinden çıkararak adeta daha hızlı ve monoton bir şekilde yaşlanmalarına neden olan bir düzen haline getirmiştir. Bu olumsuz tablo başlangıçta bir takım kesimin dikkati çekerek bu düzene müdahale edilmesi gerekliliğini doğurmuş ve yavaş yaşam kültürünün temelleri atılmıştır.

Yavaş yaşam kültürü insanların gündelik yaşantılarını sadece işe gitme, alışveriş yapma ve televizyon karşısında vakit geçirme gibi kısır döngü bağlamında geçirmelerine sebep olan hızlı yaşama karşısında durmuştur. Bu nedenledir ki yavaş yaşam, stres içerisinde bir yerlere yetişme çekincesi olmadan, aldığı her nefesin, yaşadığı her saniyenin tadına vararak zamanı daha kaliteli kullanmayı ifade etmektedir (Yurtseven vd., 2010: 10). Diğer taraftan günümüzde ülkelerin, kentlerin ve temelinde insanların içine sürüklendiği hızlı yaşantıların, insanlarda sebep olduğu yaşam tarzlarındaki olumsuz yönlü güncellemeler, kentleri ve dolayısıyla insanları “Yavaş Yemek” ve “Yavaş Şehir” gibi hareketlere yöneltmektedir (Sağır, 2017: 52).

2.1. Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi

Küreselleşmeye ve zincir fast foodlaşmaya doğrudan bir cevap olarak doğan Slow Food, 1986’da İtalya’nın Roma kentinde zincir bir fast food restoranının açılışının yaygın ulusal protestoları tetiklemesiyle hayata geçmiştir. Nitekim açılan restoran “açıldığı yerdeki meydanın estetiğinin bozulacağı” kaygısı ile “yemek yemenin abur cuburla doymak ve yemeği hızla tüketmek olmadığı” düşüncesine karşı İtalyan yazar Carlo Petrini ve diğer destekçiler tarafından makarnalı protesto eylemleriyle Slow Food hareketi doğmuştur (Slow Food Association, 2025a).

Şekil 1: Slow Food’un sembolü

Slow Food hareketi 1989 yılından bir manifesto imzalandıktan itibaren uluslararası bir boyut kazanmıştır. Ayrıca kuruluşundan bu yana 79 ülkede “convivia” olarak bilinen 886 yerel şubesi ve 115 ülkede 1.205 topluluğu olan yavaş yemek savunucusu ciddi bir yapıya dönüşmüştür (Slow Food, 2025b). Bu hareket yerel gıda kültürlerini ve sürdürülebilir uygulamaları tanıtabilmek amacıyla çeşitli etkinlikler, atölyeler ve kampanyalar düzenlemekte, taze, yöresel ve mevsimsel ürünlerin öneminin yanı sıra aile veya arkadaşlarla birlikte yenilen yiyeceklerin sosyal rolüne dikkat çekmektedir (Karadeniz, 2014: 85). Slow food’un sembolü kırmızı bir salyangozdur. Salyangoz’un

seçilme nedeni ise yavaş hareketli bir hayvan olduğu ve aynı zamanda slow food hareketinin çıktığı Kuzey İtalya'daki Bra kasabasında salyangozun sevilen bir yemek olmasıdır (Şekil 1).

2.2. Cittaslow (Sakin Şehir) Hareketi

İtalyanca Citta (şehir) ve İngilizce slow (sakin/yavaş) sözcüklerinden meydana gelen Cittaslow “sakin şehir” anlamına gelmektedir. Temeli slow food’a dayanan Cittaslow, İtalya’nın Greve in Chianti kentinde 30 tane yavaş yemek kentinin katılımı ile 1999 yılında İtalya’daki dört belediye başkanı tarafından kurulmuştur (Cittaslow International 2016; Amrhein & Hospers, 2024: 378). Çünkü bu kentler giderek hızlanan dünya tarafından ezilme riski altında oldukları değerlendirilmiş, ve bölgelerdeki turizm potansiyeli, araç trafiği ve fast food restoranları sayısı artmıştır. Bunun sonucunda her taraf reklam tabelaları ile donatılmış ve ışık kirliliğine yol açılmıştı. Tam bu noktada şehirler sakinleştirilmek istenilmiş ve bu amaçla yavaş yemek ilkelerini yerel topluluklara aktarma amacıyla kurulmuştur (Cittaslow International 2013; Karadeniz, 2014: 86). Cittaslow’un sembolü turuncu renkli ve kabuğunun üstünde şehri taşıyan bir salyangozdur (Şekil 2).

Şekil 2: Cittaslow’un sembolü

Cittaslow, sürekli artan yaşam hızı, sağlıksız ve hızlı yeme alışkanlıkları ile gelenek, yerel kültür ve yaşam sevincinin kaybına karşı koymayı amaçlamaktadır. Diğer taraftan vatandaşları için yüksek yaşam kalitesi aranan küçük kasabaların küresel bir ağıdır. Kurulduğundan bugüne kadar toplam 306 üyeye (Haziran 2025 itibarıyla) ulaşmıştır. Halen Türkiye’de 27 üyesi bulunan Cittaslow bölgeleri; Ahlat, Akyaka, Arapgir, Daday, Eğirdir, Finike, Foça, Gerze, Gökçeada, Göynük, Güdül, Halfeti, İbradı, İznik, Kemaliye, Köyceğiz, Mudurnu, Perşembe, Safranbolu, Seferihisar, Şarköy, Şavşat, Uzundere, Vize, Yalvaç, Yenipazar ve Çameli’dir.

2.2.1. Cittaslow Olabilme Kriterleri

Cittaslow ağının bir üyesi olmak için belediyeler 50.000 nüfus sınırını aşmamalıdır. Ayrıca, Cittaslow Manifestosu'nun imzalanması ve yıllık üyelik ücretinin ödenmesi gerekmektedir. Cittaslow olabilmek için birlik, çevre politikaları (13 adet), altyapı politikaları (9 adet), kentsel yaşam kalitesi politikaları (17 adet), tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar (10 adet), misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar (10 adet), sosyal uyum (11 adet) ve ortaklıklar (3 adet) olmak üzere 7 temel ve bunların altında 73 alt kriter belirlenmiştir (Şekil 3).

Şekil 3: Cittaslow Kriterleri (2025)

Bu kriterlerden hava ve su temizliği, engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması, geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması ve yavaş güzergahların mevcut olması gibi bir takım zorunlu karşılanması gereken kriter vardır. Aday kentlerin kriterler çerçevesinde yaptıkları çalışmalar puanlanmakta ve üye olabilmeleri için 50 ve üzerinde puan alması gerekmektedir (Cittaslow Türkiye, 2025). Aday belediyeler somut adımlar attığını ispatlar ve üyelik hedefi için planlar sunmayı başarabilirse Sakin şehir ünvanı alabilmektedir. Ayrıca her beş yılda bir değerlendirme yapılmakta ve bu süre zarfında Cittaslow katılımcı komitesi katılımcı şehirlerin hala üyelik kriterini karşılayıp karşılamadığını kontrol etmektedir (Amrhein ve Hospers, 2024: 379).

2.2.2. Türkiye’de Cittaslow Hareketi

Cittaslow Türkiye ağı Seferihisar’ın 2009 yılında üye olmasıyla “Cittaslow Derneği” tarafından kurulmuştur. “Cittaslow Türkiye Ofisi” uluslararası “Cittaslow Derneği”ne başvuru sürecini yürütmektedir. Cittaslow başvuru dosyası, aday belediyenin Cittaslow kriterleri kapsamında neler yaptığı ve yapacağını sunumudur. Başvuran belediyenin değerlendirilmesi “Cittaslow Türkiye Ofisi” tarafından teslim edilen dosya üzerinden yapılmaktadır (Cittaslowturkiye 2023; Süer, 2023: 5). Mayıs 2025 itibarıyla Türkiye’de “Cittaslow” ünvanına sahip belde ve belediyeler Tablo 1’de sunulmuştur. Tabloda “Cittaslow” hakkı kazanan 26 belediye, yıllara göre bağlı şehirler ve bölgelerle birlikte gösterilmektedir.

Tablo 1: Türkiye’de Cittaslow Bölgeleri

	Cittaslow Belediyeleri	Şehir	Bölge	Yıl
1	Seferihisar	İzmir	Ege Bölgesi	2009
2	Gökçeada	Çanakkale	Marmara Bölgesi	2011
3	Akyaka	Muğla	Ege Bölgesi	2011
4	Yenipazar	Aydın	Ege Bölgesi	2011
5	Perşembe	Ordu	Karadeniz Bölgesi	2012
6	Vize	Kırklareli	Marmara Bölgesi	2012
7	Yalvaç	Isparta	Akdeniz Bölgesi	2012
8	Halfeti	Şanlıurfa	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	2013
9	Şavşat	Artvin	Karadeniz Bölgesi	2015
10	Uzundere	Erzurum	Doğu Anadolu Bölgesi	2016
11	Göynük	Bolu	Karadeniz Bölgesi	2017
12	Gerze	Sinop	Karadeniz Bölgesi	2017
13	Eğirdir	Isparta	Akdeniz Bölgesi	2017
14	Mudurnu	Bolu	Karadeniz Bölgesi	2018
15	Ahlat	Bitlis	Doğu Anadolu Bölgesi	2019
16	Köyceğiz	Muğla	Ege Bölgesi	2019
17	Gündül	Ankara	İç Anadolu Bölgesi	2019
18	Foça	İzmir	Ege Bölgesi	2021
19	Arapgir	Malatya	Doğu Anadolu Bölgesi	2021
20	İznik	Bursa	Marmara Bölgesi	2021
21	Kemaliye	Erzincan	Doğu Anadolu Bölgesi	2022
22	Finike	Antalya	Akdeniz Bölgesi	2023
23	Şarköy	Tekirdağ	Marmara Bölgesi	2023
24	Safranbolu	Kastamonu	Karadeniz Bölgesi	2024
25	Daday	Kastamonu	Karadeniz Bölgesi	2024
26	İbradı	Antalya	Akdeniz Bölgesi	2024
27	Çameli	Denizli	Ege Bölgesi	2025

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde, Türkiye’de Cittaslow ağına ilk katılan belediye İzmir’e bağlı Seferihisar (2009) iken son katılan belediye ise Denizli’ye bağlı Çameli (2025)’dir. Köyceğiz ise ağı 2019 yılında kabul edilmiştir. Diğer taraftan ağı 2011 yılında katılan Sakarya’nın Taraklı ilçesi, şartları yerine getirmedeği gerekçesiyle 2022 yılında üyelikten çıkarılmıştır. Karadeniz bölgesi (7) belediye ile en fazla üyeye sahipken onu sırasıyla Ege bölgesi (6), Marmara, Akdeniz ve Doğu Anadolu bölgesi (4)’er, İç Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesi ile (1)’er üyeyle takip etmiştir.

3. Sakin Şehirden Sakin Turizm

İnsanların keyif alarak yaptıkları en önemli faaliyetlerinden biri turizmdir. Turizm yapısı itibarıyla çok çeşitlidir ve özellikle bölgenin beşerî ve fiziki coğrafi özelliklerine bağlı; tarihsel yapı, deniz ve plajları, doğa ve orman alanları, gastronomisi ve bunun gibi birçok konuyu kapsamaktadır. Coğrafi çekiciliğinin yanı sıra ulaşım ve konaklama imkanları da turizmin gelişiminde önemli kriterlerdir. Tüm dünyada nüfus yoğunluklarının artması ve buna bağlı olarak yaşam kalitesinin düşmesi, trafiğin, stresin, gürültünün artarak devam etmesi insanların turizmden beklentilerini de değiştirmiştir (Ünal, 2016: 15).

Yiyecek, içecek ve eğlencenin sınırsız olduğu, standartlaşan ve hızlanan konseptlerde tatil yapmak yerine nüfus yoğunluğunun olmadığı sakin, doğa ile etkileşimli ve organik beslenme isteklerine göre turizm şeklini tercih edenlerin sayısı giderek artmaktadır. İnsanların eski zamanlardan kalan miras yapıları ile özelliğini yitirmemiş ve halen devam eden yerel kültür insanların ilgisini çekmeye başlamış, bu da insanlara daha kaliteli bir yaşam ortamı sunan yavaş turizmi ortaya çıkarmıştır.

Yavaş turizmin temel özellikleri arasında hızdan uzak, tarihi değerlere ile çevreye duyarlı ve yerel kültürün korunması yer almaktadır. Ancak sakin şehir ve yavaş yemek hareketlerinin her ikisi de misafirperverliğin önemine vurgu yapmış olsalar da hareketlerin temel amacı turizm değildir. Amaçları bu olmasa da sakin şehir hareketiyle beraber beldeler turist destinasyonları olarak anılmakta ve bu şekilde gelişmektedir. Turizmin bu şekilde yavaş olması yerel kültürlerle kaynaşmayı sağlayarak o bölgelerde turizmin canlanmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla sakin şehirler gerek bölgesel gerekse de küresel çapta tanınırlığa sahip olarak yerli ve yabancı çok sayıda turist çekmektedirler (Heitmann vd, 2011: 117-118; Ayhan, 2024: 202).

Sakin şehirlerde asıl hedef turizmi geliştirmenin aksine öze dokunulmadan yerel halkın yaşam kalitesini artırmaktır. Ancak yerel halka daha kaliteli hizmet sağlarken Cittaslow hareketindeki kriterlerin yerine getirilmesi,

turizmin gelişimine de neden olmaktadır. Diğer taraftan turizm alanında adını duyurmak isteyen beldelerin de sakin şehir ünvanı almasıyla tanınırlığı artmış ve kalabalık kentlerde modern ve hızlı yaşamın stresinden kurtulmak isteyenlerin daha kaliteli ve yavaş hareket edebilecekleri bölgelere yönelimleri artmıştır (Coşar 2019: 43; Ayhan, 2024: 202). Bu durum turizm açısından olumlu sonuçlar yaratsa da sakin şehirler için olumsuz tablo yaratmaya başlayacaktır. Nitekim tanınırlıkla beraber artan nüfus sakin şehirlerin sakinliğini bozacak ve artan talebe karşı yetersiz yerel üretim seri üretime dönüşecektir. Zamanla doku bozulmadan kalitenin yükselmesi amacından saparak yerel halkın kalitesi düşmeye başlayacaktır.

4. Sakin Şehir Köyceğiz

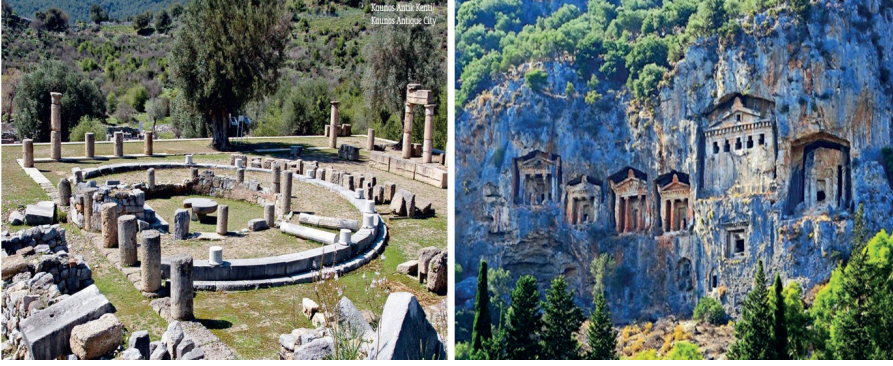
Köyceğiz ilçesi Muğla iline bağlı olup, Ege ve Akdeniz Bölgelerinin birleştiği yerde ve Muğla-Fethiye-Marmaris kavşağında bulunmaktadır. Sığla ormanları ve zengin narenciye bahçeleri içerisinde doğal güzelliklere sahip sakin bir turistik beldedir. İlçe adını da aldığı Köyceğiz gölünün kuzeyinde kuruludur. Türkiye'nin ilk 20 gölü arasında yer alan Köyceğiz gölü 5.400 hektarlık alana sahiptir. Yüzölçümü 1524,25 km² olan Köyceğiz, Türkiye ölçeğinde büyük sayılabilecek kıyı alana sahiptir. İlçe, zengin bitki örtüsüne sahip ve özel çevre koruma bölgesi içinde en önemlisi "sığla ağacı" olan önemli endemik türlere sahiptir. Ayrıca Köyceğiz merkezinde yaklaşık 6 km uzunluğunda kumlu bir sahil bandı vardır (Uslu ve Avcı, 2020: 120). Köyceğiz'in kıyı kesiminde Akdeniz iklimi görülürken, dağlık bölgelerde ise Karasal iklim hakimdir. Ayrıca Türkiye'nin Rize' den sonra en çok yağış alan bir bölge olmasına rağmen son yıllarda yağış miktarı gözle görülür şekilde azalmıştır.

4.1. Turizm Karakteristiği

Köyceğiz'in turistik noktaları ise Köyceğiz Gölü (Şekil 4), Kaunos Aslan Heykeli, Kaunos Antik Kenti (Şekil 5), Sultaniye Kaplıcaları (Şekil 6), Horozlu Kaplıcaları, Akköprü, Şeyh Hasan Dede ve Çiçek Baba Türbesi, Gedova Adası, Çandır Ekolojik Köyü, Ekincik Plajı, Delta Plajı, Sandras Dağı, Yuvarlakçay, Topgöz Kanyonu, Toparlar Şelalesi, Ölemez Dağı, Ağla Yaylası ve Sığla Ağaçları şeklinde sıralanabilir (Köyceğiz Belediyesi Cittaslow Raporu, 2017; Uslu, 2020: 98).

Şekil 4: Köyceğiz Gölü

Şekil 5: Kaunos Antik Kenti-Kaya Mezarları

Şekil 6: Sultaniye Kaplıcaları

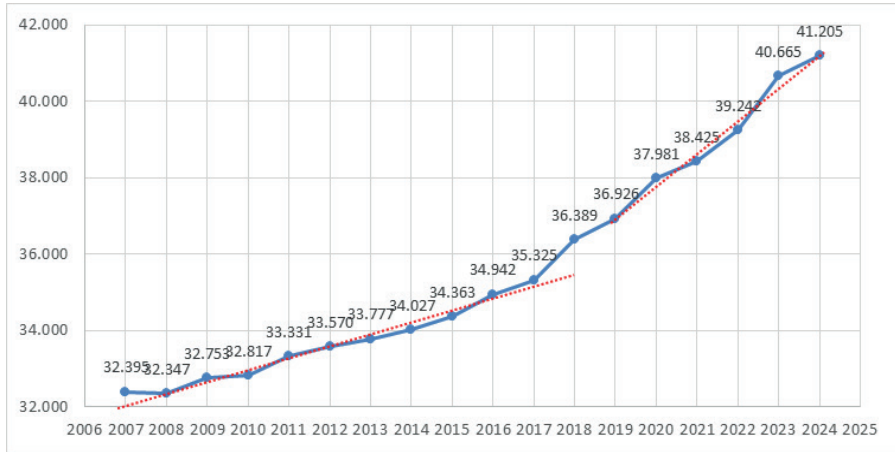
Köyceğiz’de gölden kaynaklı turizm, balıkçılık ve sportif faaliyetler yapılabilmektedir. Özellikle Köyceğiz gölünün de kendisi gibi sakin ve durgun olması ulusal ve uluslararası düzeyde kürek ve kano takımlarının uğrak kamp alanı olmasını sağlamıştır. Köyceğiz göl kenarından başlayarak ormanlık alanda devam eden doğal yürüyüş yolları ile bisiklet rotaları turistlerden ilgisini çekmektedir. Sultaniye ve Horozlu Kaplıcaları bölgede sağlık turizmi çerçevesinde şifalı sularıyla birçok hastalığa şifa kaynağı olmaktadır. Belirli periyodlarla kurulan Noel pazarı, yabancı pazarı, ikinci el pazarı ve doğal halk pazarı yerli ve yabancı misafirleri ağırlamaktadır. Ayrıca Köyceğiz’de her yıl Kaunos Altın Aslan Film Festivali, Cennet Köyceğiz Brıç Festivali, Yağlı Pehlivan Güreşleri, Plaj Hentbolu/Voleybolu, Kano Yarışları, Hıdırellez Kültür Şenliği, Ramazan Ayı etkinlikleri ile belirli dönemlerde yapılan “Ege Yolcu Motosiklet Festivali” ülke çapında birçok motosiklet tutkununa ev sahipliği yapmaktadır (Köyceğiz Belediyesi Cittaslow Raporu, 2017; Uslu, 2020: 98). Köyceğiz, portakal, mandalina, limon ve nar meyvelerinde ciddi üretim ve ihracat potansiyeline sahiptir. Ayrıca “Köyceğiz Portakalı” 2022 yılında Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından tescillenmiştir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2025).

4.2. Resmi Veriler Işığında Köyceğiz

Köyceğiz, doğal güzelliklerinin yanı sıra lokasyon itibarıyla da turistlerinin dikkatini çekmektedir. Nitekim Muğla-Marmaris-Fethiye ilçeleri arasında kalan Köyceğiz’e gelen turist konaklamasını bu bölgede yaparak diğer beldelelerdeki çeşitli koy, plaj, kamp alanı veya mesire alanlarını kolaylıkla ziyaret etme imkânı bulmaktadır. Özellikle dünya çapında tanınırlığa sahip Muğla’nın Bodrum, Fethiye, Marmaris ve Datça ilçelerine göre daha az bir bilinirliğe sahip bir ilçe olan Köyceğiz, sakin şehir ünvanı almasından sonra hem ulusal hem de uluslararası düzeyde merak uyandıran bir yer olmuştur.

Turizme olan talep; turist sayıları, turizm geliri, istihdamı ve turistlerin harcama düzeyi ile ölçülebilmekte iken geceleme/konaklama süreleri, nüfus artış hızı ve bölgedeki tesis sayıları da diğer alternatif ölçü olarak kullanılabilir. Konaklama tesisi ile konaklama sürelerine dayalı turizm verilerini kullanarak turizm talebindeki zamansal değişimleri ortaya koymak turizme katkı sunacaktır (Kervankıran ve Aktürk, 2017: 85-86; Ayhan, 2024: 205). Nitekim Köyceğiz’de Kültür ve Turizm Bakanlığı belgeli konaklama tesis sayıları incelediğinde 2025 Mayıs ayı itibarıyla 40 basit konaklamalı ve 6 işletme belgeli olmak üzere toplamda 46 tesis yer almaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025).

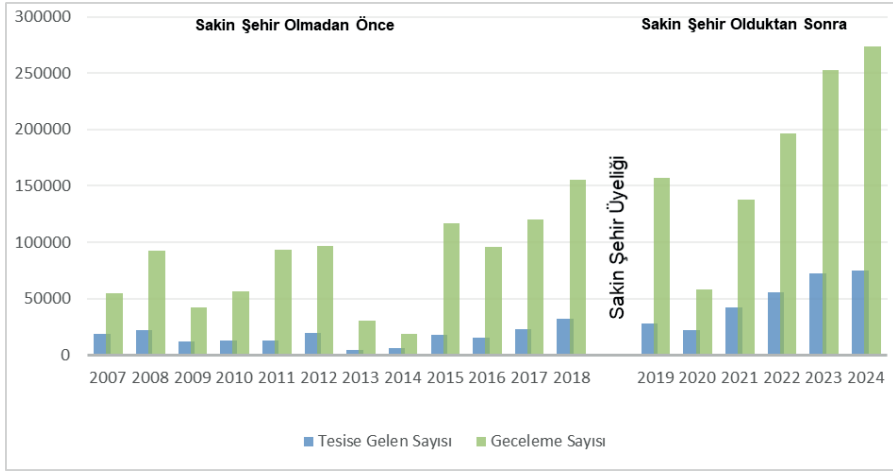
Şekil 7’de ise Köyceğiz nüfusu gösterilmiştir. Buna göre 2008 yılı hariç olmak üzere nüfus sürekli artan bir eğilime sahiptir. 2008 yılında ise bir önceki yıla göre sadece %0,15’lik azalma vardır. Köyceğiz’in 2007-2018 yılları arasındaki nüfus artış trendi, özellikle 2019 yılında Cittaslow ağına katıldıktan sonra 2019-2024 yılları arasındaki nüfus artış trendinden daha azdır. Cittaslow ağına katılması Köyceğiz’in tanınırlığına katkı sağlamıştır. Turistik amaçlarla ziyaret edenlerin bir şekilde mülk edinerek yerleşik nüfus statüsüne geçmesi 2019 yılı öncesine göre nüfusun daha fazla artmasını açıklamaktadır.

Şekil 7: Köyceğiz'in 2007-2024 Yıllarına Ait Nüfusu (Kaynak: TÜİK tarafından alınmış ve yazar tarafından oluşturulmuştur).

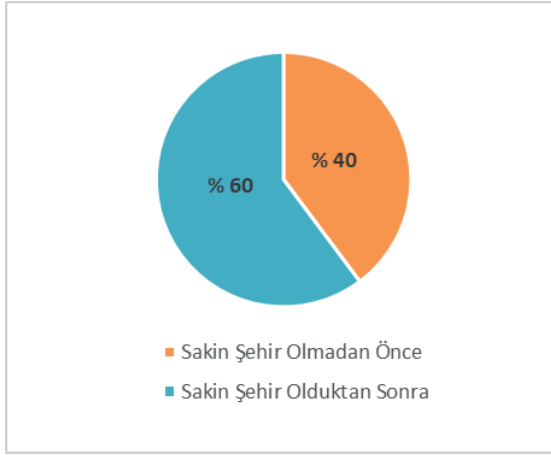
Köyceğiz'in 2007-2024 yılları arasındaki verileri kullanılarak sakin şehir ağına katılmadan önce ve katıldıktan sonraki tesise gelen ve tesiste konaklayan sayıları Şekil 8'de incelenmiştir. Buna göre Cittaslow üyesi olunan 2019 yılı öncesi ele alındığında 2007-2012 yılları arasında belirgin artışlar görülmemiştir. 2013 ve 2014 yıllarında tesislere giriş yapan ve konaklayan sayılarında ciddi düşüşler gözlemlenmiştir. 2015 yılından 2019 yılı sonuna kadar özellikle konaklayan sayılarında belirgin artış söz konusudur. Yalnızca 2016 yılında, terör örgütü tarafından gerçekleştirilmeye çalışılan darbe girişiminin yarattığı olumsuz tablodan dolayı olduğu değerlendirilen, tesislere gelen ve konaklayan sayılarında bir miktar düşüş gözlemlenmiştir. Diğer taraftan 2019 Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde Covid-19 vakası tespit edilerek, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 30 Ocak 2020 tarihinde "Uluslararası Kamu Sağlığı Acil Durumu" ilan edilmiş ve 1 Mart 2020'de küresel bir pandemi olarak adlandırılmıştır. Bu durum küresel

ölçekte bütün dünyada büyük endişe yaratmıştır. Bunun bir sonucu olarak 2020 yılında çok büyük ölçüde Covid-19 kaynaklı olduğu değerlendirilen tesislere gelen ve konaklayan sayılarında ciddi düşüşler gözlemlenmiştir. 2019 yılında Cittaslow üyeliğine kabul edildikten sonra 2020 yılı hariç olmak üzere (Covid-19) 2021 yılından 2024 yılı sonuna kadar tesislere gelen ve konaklayan sayılarında ciddi miktarda artışlar görülmüştür. Tesislere giriş yapan ve konaklayan toplam turist sayısı değerlendirildiğinde en düşük sayı olarak 24.627 kişi ile 2014 yılında olurken, en yüksek sayı ise, 348.373 kişi ile 2024 yılında olmuştur. Köyceğiz'in keşfedilmeyi bekleyen bütün doğal güzellikleri Cittaslow ağına katıldıktan sonra tanınmaya başlayarak ziyaretçilerin dikkatini çekmeyi başarmıştır.

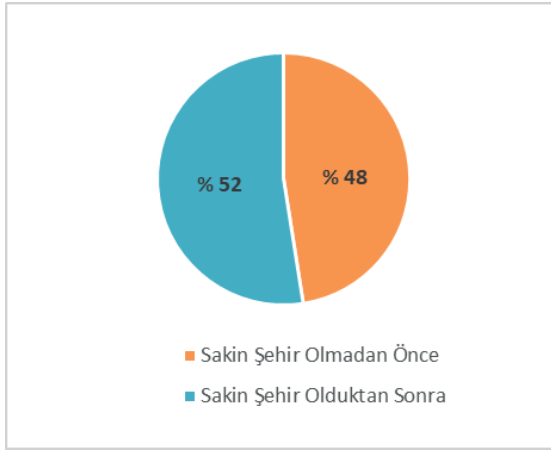

Şekil 8: Köyceğiz'de 2007-2024 Yılları Arasında Bakanlık Belgeli Tesislerine Gelen ve Konaklayan Sayıları (Kaynak: Veriler Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından alınmış ve yazar tarafından oluşturulmuştur).

Köyceğiz'in sakin şehir ünvanı almadan önceki 2007-2018 yılları arası ile sakin şehir ünvanı aldığı 2019-2024 yılları arasında tesislere gelen sayılarının oranları Şekil 9'da incelenmiştir. Söz konusu dönemde Köyceğiz sakin şehir olmadan önce tesislere gelenlerin oranı %40 iken, sakin şehir olduktan sonra %60'a yükselmiştir. Köyceğiz'in sakin şehir ünvanı almadan önceki 2007-2018 yılları arası ile sakin şehir ünvanı aldığı 2019-2024 yılları arasında tesislerde konaklayan sayılarının oranları Şekil 10'da incelenmiştir. Buna göre sakin şehir ünvanı almadan önce konaklayanların oranı %48 iken, sakin şehir ünvanı alınmasından sonra bu oran %52'ye yükselmiştir.

Şekil 9: Köyceğiz'de 2007-2018 Yılları ile 2019-2024 Yılları Arasında Bakanlık Belgeli Tesislerine Gelenlerin Oranı

Şekil 10: Köyceğiz'de 2007-2018 Yılları ile 2019-2024 Yılları Arasında Bakanlık Belgeli Tesislerde Konaklayanların Oranı

Köyceğiz'de 2019 yılından sonra turist sayılarında meydana gelen artışa bağlı olarak oranların yükselmesi, tanınırlığa bağlı olarak ziyaretçi sayısını artırmıştır. Ayrıca özellikle 2019 yılından sonra tesise gelip, konaklamaya karar verildiğini göstermektedir. Dolayısıyla sakin şehir Köyceğiz'de turizmin hareketlendiği açık bir şekilde görülmektedir.

Sonuç

Küreselleşmeyle başlayan olumsuz bir süreç olan hızlı yaşam, hayatın her alanında etkisini göstermeye başlamıştır. Bugün dünyanın büyük bir bölümünde insanlar, gündelik yaşantılarını sadece işe gitme, alışveriş yapma

ve televizyon karşısında vakit geçirme gibi monotonlaşmış bir kısır döngünün içerisinde kendisini bulmuştur. Nitekim stres içerisinde bir yerlere yetişme çabası insanları, aldığı her nefesin ve her saniyenin tadına varmadan kalitesiz bir yaşam biçimine dönüştürmüştür. Dolayısıyla temelinde insanların bulunduğu, şehirlerin veya ülkelerin içine sürüklendiği hızlı yaşantıların sebep olduğu yaşam tarzlarındaki olumsuz yönlü gelişmeler, kentlere ve dolayısıyla insanlara Yavaş Yemek ve Yavaş Şehir gibi hareketlere yöneltmekte zorunluluğu hissettirmiştir. Nitekim ilk olarak 1989 yılında imzalanan bir manifesto ile ilk yavaş yemek hareketi olan Slow Food hareketi ve daha sonra 1999 yılında 30 tane yavaş yemek kentinin katılımıyla Cittaslow hareketi başlamıştır. Bugün bakıldığında gerek 1205 topluluğa sahip Slow Food, gerekse de 306 üyeli bir ağa dönüşen Cittaslow hareketi dünyada hali hazırda ciddi bir altyapı oluşturmuş ve ciddi destek sayısına ulaşmıştır. Cittaslow hareketi gelecek nesiller için şehirlerin dokusunun, sakinliğinin ve yaşam biçimlerinin standartlaşmasını ve küreselleşmeye bağlı hızlı gelişimin etkisiyle yerel değerlerin yok edilmesini ortadan kaldırmayı hedeflemekte ve bunun için çalışmaktadır. Ayrıca gelişmiş üyelik şartları olan Cittaslow aday kentlere şart koştuğu üyelik koşullarıyla da kentlerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Cittaslow üyeliği, kentleri turizm destinasyonları olarak tasarlamamış olsa da mevcut üye kentler turizm açısından çekicilik unsurları içermekte ve bu nedenle de çekim noktaları olmuşlardır. Türkiye’de Cittaslow ağına 2009 yılında ilk olarak Seferihisar üyeliği ile katılırken, Köyceğiz bu ağa 16’nci üye olarak 2019 yılında katılmıştır.

Köyceğiz doğal güzelliklerinin bol olduğu gerek narenciyesiyle gerek sığla ormanlarıyla ver merkezi konumu ile muhteşem bir ilçedir. Ancak yapı izninin 2 kat olmasına bağlı butik yapısı ve bakir alanları itibarıyla nüfusu sınırlı kalmıştır. 2007 yılında 32.395 kişi olan nüfus, 2018 yılı sonunda 36.389 olmuştur. Artış hızı düşük kalarak sadece 3.994 kişi artmıştır. 2019 yılında Cittaslow üyeliğiyle beraber 36.389 olan nüfus sayısı 2024 yılı itibarıyla 41.205 olarak 4.816 kişi artmıştır. Nitekim nüfus 11 yılda 3.994 kişi artarken 2019’dan sonra 6 yılda 4.816 kişi artarak üyeliğin nüfusa olumlu katkısı olmuştur. Diğer taraftan tesislere gelen ve tesislerde konaklayan turist sayıları değerlendirildiğinde; 2007 yılında 73538 olan sayı 2018 yılı sonunda %94 oranında artmış ve 142.782 olmuştur. 2019 yılında Cittaslow üyeliğiyle beraber 142.782 olan sayı 2024 yılı itibarıyla %144 oranında artarak 348.373 kişi olmuştur. Zaten yükselme eğiliminde olan turist sayısı söz konusu üyelikle beraber katlanarak daha fazla artış göstermiş ve Köyceğiz turizmine katkı sağlamıştır.

Köyceğiz’de zamanla sayıları bir hayli artan “Bungolow”, “Tiny House” konseptli yapılar ile yerel halkın konutlarını günlük olarak kiraya vermeleri, bu

bölgeye gelen turist sayılarının mevcut kayıtlardan çok daha fazla olduğunu göstermektedir. Bölgenin popülerleşmesiyle birlikte kaçak yapı sayısındaki artış, buralardan konaklayan turist sayıları hakkında doğru bilgiye ulaşılmasını zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan bu bölgede konaklayan turistlerin bölgeden olumlu yönde etkilenmeleri sonucu konaklama sonrasında yerleşme planlı arsa veya mülk arayışları nüfus artış hızını açıklamaya katkı sağlamaktadır.

Cittaslow üyeliği sonrası artan nüfus eğilimi, temel şart olan 50.000 nüfusa ulaşmayı hızlandırmaktadır. Dolayısıyla Cittaslow ‘un temel ilkelerine aykırı olabilecek bu durum üyeliğin yeniden değerlendirilmesine yol açabilecektir. Cittaslow üyeliği yerli ve yabancı turistlerin dikkatini çekmiş ve bölge, tatilcilerin ziyaretlerinde öncelikli yerini almıştır. Ancak ziyaret eden turistlerin yerleşme planlı toprak veya mülk arayışları bölgedeki fiyatları yükseltmiş bu da yerli halkın konut veya toprağa ulaşabilmesini zorlaştırmıştır. Ayrıca artan nüfusa oranla daha sınırlı miktarda artan yerel işletmelerin yerini hızlı yaşam ürünü olan “Zincir” sistemler almaya başlamıştır. Bu haliyle yavaş yaşama yavaş yavaş zarar vermeye başlamıştır. Sakin şehir statüsünde kalarak yerelliği ve kaliteyi devam ettirebilmek için üye belediyeler başta olmak üzere yerel halkın yanı sıra, sivil toplum örgütleri ile bölgedeki tüm kurum ve kuruluşlara büyük görevler düşmektedir.

Kaynakça

- Amrhein, S. & Hospers, G. J. (2024). Cittaslow: Degrowth Approach or Place promotion? An Analysis Exemplified by The Case of Artà, Mallorca. *European Planning Studies*, 33(3), 377–397. Doi: <https://doi.org/10.1080/09654313.2024.2443626>
- Ayhan, G., (2024). “Yavaş Şehir Hareketinin Yavaş Turizme Etkisinin Değerlendirilmesi: Türkiye’den Örnekler”, *Asia Minor Studies*, 12(2), 198-212.
- Biamag (2020). Teknolojinin Asıl Hedefi; Küresel Köy’den Kölesel Köy’e, <http://bianet.org/biamag/kultur/113761-teknolojinin-asil-hedefi-kuresel-koy-den-kolesel-koy-e> (Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2025).
- Carlhonore (2020). Yavaş Hareketi Nedir?, <http://www.carlhonore.com/in-praise-of-slow/>, (Erişim Tarihi: 09 Mayıs 2020).
- Coşar, Y. (2019). Yavaş Şehir–Sürdürülebilir Turizm Paradoksu Üzerine Eleştirel Bir Bakış. *Journal of Tourism Theory and Research*, 5(1), 40-50. Doi: <https://dx.doi.org/10.24288/jttr.476350>.
- Cittaslow International (2016). ‘Welcome to Cittaslow International’ <https://www.cittaslow.org/>
- Cittaslow Türkiye (2025). Üyelik süreci ve Kriterler. <https://cittaslowturkiye.org/tr/uyelik-sureci-ve-kriterler/> (Erişim tarihi: 09 Mayıs 2025).
- Güven, E. (2013). Yavaş Güzeldir: ‘Yavaş Yemek’ten ‘Yavaş Medya’ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi. *Selçuk İletişim*, 7(1), 113-121. Doi: <https://doi.org/10.18094/si.81742>
- Heitmann, S., Robinson, P., & Povey, G. (2011). Slow food, Slow Cities and Slow Tourism. In *Research Themes For Tourism* (pp. 114-127). Wallingford UK: CABI.
- Karadeniz, C.B. (2014). Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Sakin Şehir Perşembe. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 85-86.
- Kervankıran, İ ve Aktürk, M. (2017). Türkiye’deki Konaklama İstatistiklerinin İllere Göre Mekânsal Analizi, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 36, 83-96.
- Sağır, G. (2017). Küreselleşmeden Geleneksele Dönüşte Slow Food ve Cittaslow Hareketi, *The Journal of Social Science*, 1 (2), 50-59.
- Slow Food (2025a). Our History. <https://www.slowfood.com/our-history/> (Erişim Tarihi: 08.05.2025).
- Slow Food (2025b). Our Annual Report. <https://www.slowfood.com/our-annual-report/> (Erişim Tarihi: 08.05.2025).
- Süer, S. (2023). Cittaslow Notion for Sustainable Tourism: Cittaslow Movement in Turkey. *Journal of Academic Tourism Studies*, 4(Special Issue): 1-20.
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2025). Coğrafi İşaretler. <https://ci.turkpatent.gov.tr/cografi-isaretler/liste?il=48> (Erişim Tarihi: 11.05.2025).

- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2025). Belgeli Konaklama Tesisleri. <https://tga.gov.tr/kultur-ve-turizm-bakanligi-belgeli-konaklama-tesisleri> (Erişim Tarihi: 12.05.2025).
- Uslu, A. ve Avcı, U. (2020). Yerel Halkın Cittaslow Hareketine Bakış Açısına Yönelik Bir Araştırma: Köyceğiz Örneği, *Turizm Akademik Dergisi*, 7(1), 117-131.
- Uslu, A. (2020). Seyahat Motivasyonlarına İlişkin Çevrimiçi Turist Yorumlarının İçerik Analiziyle İncelenmesi: Cittaslow Köyceğiz Üzerine Bir Araştırma, *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*, 4, 93-111.
- Ünal, Ç. (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar ‘Yavaş Şehirler ve Yavaş Turizm’. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 36, 13-28.
- Yayla, A. (2011). *Siyasi Düşünce Sözlüğü*, Ankara: Adres Yayınları.
- Yurtseven, H. R., Kaya, O ve Harman, S. (2010). *Yavaş Hareketi*, Ankara: Detay Yayıncılık.